

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ УВОЂЕЊА ЗАШТИТНОГ СЛОЈА КАПИТАЛА ЗА СТРУКТУРНИ СИСТЕМСКИ РИЗИК

Одлука о стопи и начину одржавања заштитног слоја капитала за структурни системски ризик („Службени гласник РС”, бр. 58/2017) донета је на основу члана 14. став 1. тачка 11) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), којом је Извршни одбор Народне банке Србије овлашћен да утврђује мере и активности, у оквиру надлежности Народне банке Србије, ради очувања и јачања стабилности финансијског система, и тачке 446. Одлуке о адекватности капитала банке („Службени гласник РС“, бр. 103/2016, у даљем тексту: Одлука о адекватности капитала), којом је прописано да Народна банка Србије утврђује стопу и начин одржавања заштитног слоја капитала за структурни системски ризик, за све банке или за једну или више банака, ради спречавања и ублажавања дугорочних, нецикличних системских ризика.

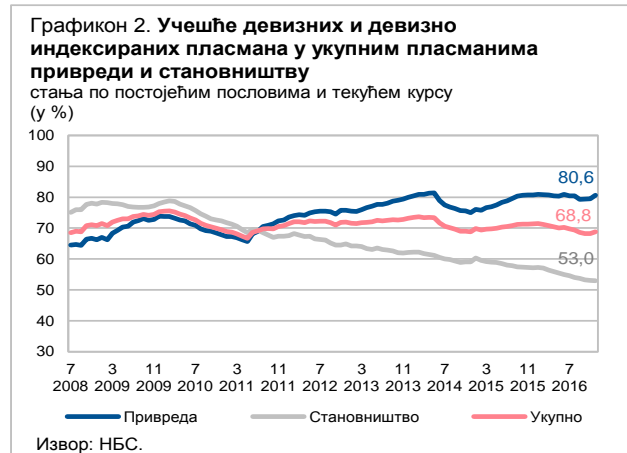
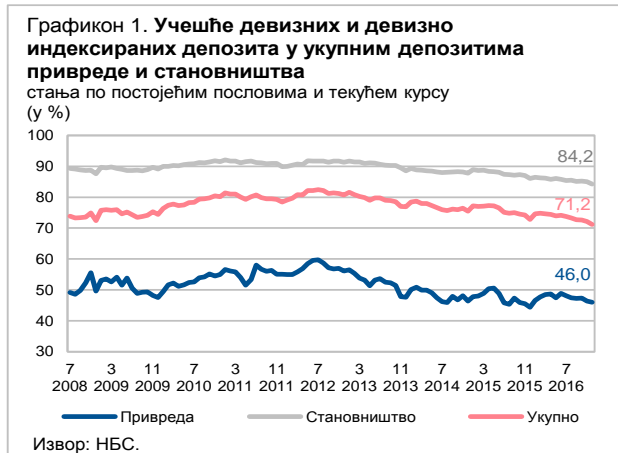
Усвајањем Одлуке о адекватности капитала, ради увођења регулаторног стандарда Базел III, у домаћи регулаторни оквир транспонована је Директива о капиталним захтевима за кредитне институције бр. 2013/36/EU, којом се уређују заштитни слојеви капитала. Предности увођења заштитних слојева капитала огледају се у томе што се њима повећава отпорност банака на губитке, утиче на ограничавање прекомерних и потцењених изложености и ограничава расподела капитала. Један од заштитних слојева капитала јесте заштитни слој капитала за структурни системски ризик. Поменути заштитни слој је макропруденцијални инструмент, који представља додатни слој основног акцијског капитала, а који банка одржава с циљем спречавања и ублажавања дугорочних, нецикличних системских ризика.

Системски ризик представља ризик од поремећаја у пружању финансијских услуга у финансијском систему који би могао имати негативне последице на реалну економију. Овај ризик има две димензије. Прву димензију чини структурни ризик, односно ризик повезаности, који произлази из међусобне повезаности финансијских институција (тзв. међусекторска димензија ризика), а другу димензију чини временска компонента, тј. ризик који варира кроз време и зависи од фазе финансијског циклуса (тзв. циклична димензија ризика).

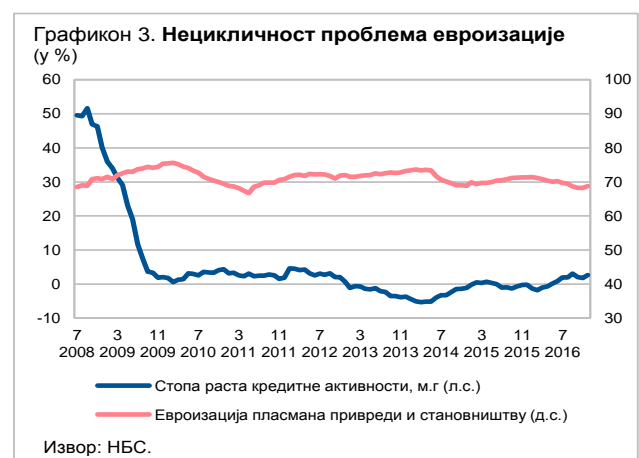
Резултати извршених анализа сугеришу да висок степен евроизације, изражен кроз учешће девизних и девизно индексираних пласмана у

укупним пласманима банака, представља један од кључних структурних системских ризика по стабилност банкарског сектора Републике Србије.

Банкарски сектор Републике Србије је високо евроизован и карактерише га висок ниво како депозитне (у децембру 2016. године 71,2% укупних депозита привреде и становништва односило се на девизне и девизно индексирани депозите – Графикон 1) тако и евроизације пласмана (68,8% укупних пласмана привреди и становништву чинили су девизни и девизно индексирани пласмани у децембру 2016. године – Графикон 2).

Поређењем степена евроизације пласмана привреди и становништву с међугодишњом стопом раста кредитне активности (која се може користити за апроксимацију финансијског циклуса) може се закључити да ризик евроизације представља дугорочни структурни системски ризик који није повезан с финансијским циклусима у Републици Србији. У складу с тачком 446. Одлуке о адекватности капитала, спречавање и ублажавање нецикличних и дугорочних системских ризика један је од циљева примене заштитног слоја капитала за структурни системски ризик. Иако је као последица почетка светске финансијске кризе знатно опала стопа раста кредитне активности, степен евроизације пласмана привреди и становништву остао је релативно стабилан и на високом нивоу.

Висок степен евроизације на нивоу банкарског сектора повећава осетљивост привреде Републике Србије на шокове у кретању девизног курса и излаже банкарски сектор кредитно-девизном ризику. Девизни ризик може се пренети на кориснике кредита, што може довести до

проблема у отплати кредита и последично до повећања проблематичних кредита.

Висок степен евроизације пласмана постоји код готово свих банака у Републици Србији. С обзиром на то да евроизација представља кључни структурни системски ризик који треба решавати на нивоу читавог банкарског сектора, а не на нивоу појединачних банака, одлучено је да су све банке са седиштем у Републици Србији код којих је степен евроизације изнад 10%¹ дужне да одржавају заштитни слој капитала за структурни системски ризик у висини од 3% девизних и девизно индексираних пласмана привреди и становништву у Републици Србији.

Коришћењем девизних и девизно индексираних пласмана као основице за обрачун капиталних захтева, очекује се да банке буду додатно подстакнуте да смање своју изложеност системском ризику услед евроизације, будући да ће им се у случају да смање износ тих пласмана, смањити и износ капиталних захтева.

Поред тога, иако се од свих банака захтева одржавање исте стопе, капитални захтеви појединачних банака разликоваће се у зависности од степена евроизације. Применом јединствене стопе заштитног слоја капитала за структурни системски ризик на девизне и девизно индексираних пласмане, банке с већим учешћем ових пласмана у укупним пласманима имају веће капиталне захтеве изражене у односу на ризичну активу.

Заштитни слој капитала за структурни системски ризик примењује се само на домаће изложености (девизни и девизно индексирани пласмани привреди и становништву у Републици Србији, док су пласмани страним лицима изузети од његове примене) ради ограничења домаћег системског ризика по основу евроизације. Услед наведеног, а имајући у виду значај ризика евроизације као кључног структурног системског ризика, Народна банка Србије је на основу тачке 454. ст. 2. и 3. Одлуке о адекватности капитала утврдила да су банке које она утврди као системски значајне дужне да на појединачној, консолидованој или потконсолидованој основи примене збир заштитног слоја капитала за структурни системски ризик и заштитног слоја капитала за системски значајну банку који им је утврђен.

¹ Према анализама ECB-а (*Windischbauer U. Strengthening the role of local currencies in EU candidate and potential candidate countries*) и BIS-а (*Alvarez-Plata P. u García-Herrero A. To dollarize or de-dollarize: Consequences for Monetary Policy*), степен евроизације испод 10% сматра се ниском евроизацијом, што је у складу и са смерницама ЕБА (*Guidelines on common procedures and methodologies for the supervisory review and evaluation process*).